

Peter Krapotkin och världskriget

Peter Kropotkin

1928

Av en rysk vän ha vi mottagit följande intressanta och synnerligen viktiga bidrag, som belyser Krapotkins ställning under världskriget.

Tio dagar före sin död yttrade Krapotkin till en engelsk vän, att hans ställning till världskriget ofta missförstås och medvetet förfälskats.

Min ställning till kriget, skriver Krapotkin, är icke dikterad av nationella antipatier, utan av min mening att huvudsädet för de reaktionära makterna var i Berlin och Moskwa eller Petersburg. Den som med uppmärksamhet ser på det europeiska läget och de hinder som stå i vägen för proletariatets emancipation, måste tillstå att det finnes tre hinder, som måste övervinnas. För det första: centralismen, som automatiskt fortplantar sig från nutidsstaten till proletariatets organisationer, för det andra den nationella chauvinismen och för det tredje marxismen. I Tyskland och Ryssland hade tills tiden före kriget alla tre faktorerna nått sin höjdpunkt och voro därför stödjepunkter för reaktionen i olika former.

Sedan lång tid tillbaka fanns, enligt meddelanden som jag erhöi, en överenskommelse mellan den ryska tsaren och Hohenzollerpartiet i Tyskland, gående ut på imperialistiska mål utåt och propaganda för en reaktionär kurs inåt. En lång tid blev Ryssland genom bildandet av ententen skild från Preussen-Tyskland, men efter den ryska arméns nederlag, tillväxandet av de revolutionära strömningarna i Ryssland och Tyskland var man inom den preussiska junkerdomets kretsar böjd för att sluta en separatfred på Österrikes och eventuellt Frankrikes bekostnad. På motståndet från ententen och vissa ryska kretsar, vilka föredrogo en separatfred med ett federaliserat Österrike, strandade Tysklands planer.

I Ryssland kom nu bolsjevismen till herravälde, jag kom i ett pinsamt läge. Jag och mina meningsfränder ville icke, innan bolsjevismen verkat, anfälla densamma, trots våra avvikande meningar från den auktoritära statskommunismen, ty vi ville icke låta den förebråelsen gå ut över oss att vi gjorde tsarismen bödelstjänster och öppnade vägen för densamma. Trots vår övertygelse om att den auktoritära kommunismen var omöjlig att realisera voro vi beredda till neutralitet, om man åtminstone hade tillåtit oss yttrande-, press och församlingsfrihet, om man tillåtit att propagera vår federalistiska uppfattning gent emot centralismen. Den argaste fiende till varje rörelse är terrorismen, som alltid är ett bevis på svaghet, även då den ger sig sken av att vara stark.

Ni frågar mig slutligen vad jag tänker om Europas läge. Jag är ingen profet, men till en del kan vi i de av mina skrifter som äro av politisk natur, se några av svaren. Om det hade kommit till den preussiska-ryska allians, som jag ovan talat om, så skulle reaktionen icke endast i en eller två stater utan i hela Europa kommit till uttryck i dess värsta form. Napoleons uttryck: »Europa blir inom 100 år kosackiskt eller republikanskt» hade då förverkligats till sin första del.

Framtiden är oviss, emedan i alla partier och i alla stater ett stridsväxande virrvarr träder oss till mötes, och emedan i det numera möjliga andra världskriget avgörandet denna gång icke ligger i Europas händer, som de europeiska statsledarna inbilla sig, utan det blir Asien, Amerika, möjligen också Afrika, som avgör.

Då presidenten för den franska republiken, Thiers, sade år 1870: »den franska republiken skall vara konservativ eller också icke vara», så tror jag mig med mycket större rätt kunna sluta mina uttalanden med orden: »Europa skall inom tjugo år vara federalistiskt, eller också gå i spillror».

Peter Krapotkin.

Det Anarkistiska Biblioteket

Peter Kropotkin
Peter Krapotkin och världskriget
1928

Tidningen Brand #1 1928

www.anarkistiskabiblioteket.se